

Harjoitusseminaarit

Esineoikeus

Harjoitusseminaareissa käsitellään esineoikeuden ajankohtaisia kysymyksiä. Osanottajamäärä on rajoitettu (maksimissaan 16 henkilöä). Tarkat ilmoittautumisohjeet löytyvät kunkin seminaarin tiedoista. Osanottajat valitaan seminaareihin ilmoittautumisjärjestyksen perusteella.

Laajuus 6 opintopistettä / 3 opintoviikkoa. Harjoitusseminaarin **sisältö** voi olla esimerkiksi seuraava:

- a) Seminaarityö tai oikeustapaanalyysi (15–20 sivua) opettajan osoituksen mukaan; Työn suullinen esitys seminaarissa **tai**
- b) Ryhmätyö (2-3 hlöä), 20–30 sivua; Ryhmätyön suullinen esitys seminaarissa; sekä
- c) Toisen ryhmätyön tai seminaarityön suullinen ja/tai kirjallinen opponointi seminaarissa **ja**
- d) Aktiivinen osallistuminen seminaarikokouksiin

Prof. **Jarno Tepora** pitää harjoitusseminaarin vakuus- ja täytäntöönpano-oikeudesta, alkukokous ke 12.9. klo 14–18 P417 (seminaarin vaatimukset ja tehtävien jako) ja tehtävien purku 15.10.-18.10. klo 14–18 P417. Ilmoittautuminen Oodissa (20230) 20.8. klo 16.00 alkaen ja viimeistään 31.8.: otetaan 16 ensimmäistä ilmoittautunutta.

Tutkija **Esa Hakkola** pitää harjoitusseminaarin esineoikeuden keskeisistä kysymyksistä. Alkukokous ma 10.12. klo 14-18 P 417. Kokoontumiset 10.3.–13.3. ma--to klo 8-12, P 417. Ilmoittautuminen Oodissa (20230) 12.11. klo 16.00 alkaen (viimeistään 26.11.): otetaan 16 ensimmäistä ilmoittautunutta.

Prof. **Jarno Tepora** pitää esineoikeuden harjoitusseminaarin, alkukokous ti 26.2. klo 8–12 P417 (seminaarin vaatimukset ja tehtävien jako) ja tehtävien purku 19.5.-22.5. klo 8–12 P417. Ilmoittautuminen Oodissa (20230) 5.2. klo 16.00 alkaen ja viimeistään 19.2. otetaan 16 ensimmäistä ilmoittautunutta.

Eurooppaoikeus (20310)

Mahdollisesta eurooppaoikeuden professorin järjestämästä kevään 2008 seminaarista sekä muista harjoitusseminaareista ilmoitetaan myöhemmin oppiaineen verkkosivuilla ja ilmoitustaululla (ks. www.helsinki.fi/eurooppaoikeus).

Assistentti **Olli Wikberg** pitää **kilpailuoikeuden** harjoitusseminaarin kevätlukukaudella 2008. Osallistujamäärä on rajoitettu, enintään 15 opiskelijaa. Seminaarin tarkempi aikataulu, ilmoittautumisohjeet ja lisätietoja kilpailuoikeuden sivuilla ApuMatissa: <http://kampela.it.helsinki.fi/apumatti/lcms.php?am=3383-3383-1>.

OTT **Markku Kiikeri** pitää harjoitusseminaarin **Euroopan Unionin oikeuden kontekstuaalisuudesta** syksyllä 2007. Seminaarin tarkoituksena on kehittää opiskelijalle vankka eurooppaoikeudellinen näkemys ja keskustelutaito, jonka avulla hän pystyy hyödyntämään eurooppaoikeutta harkinnassaan ja argumentaatiossaan, tapahtui se sitten tuomioistuimessa tai sen ulkopuolella. Osallistuminen edellyttää eurooppaoikeuden aineopintojen suoritusta, koska opiskelijoiden on tunnettava yhteisön oikeuden perusteet. Osallistujien määrä on rajoitettu 10:een. Seminaari vaatii syvällis-

tä paneutumista vuorovaikutukselliseen keskustelu- ja ryhmätyöhön. Seminaari-
materiaali esitetään ja jaetaan sähköises-
sä oppimisympäristössä (BSCW). Kaikki
seminaarikokoukset ovat pakollisia.
Sisällöllisesti seminaarissa keskitytään Euroo-
pan unionin oikeuden kaikkein keskeisimpiä
periaatteisiin ja eurooppalaisen oikeus-
järjestelmän ytimeen. Lähestymistapa on
oikeuskulttuurillinen ja kontekstuaalinen.
Tutkittavat tapaukset tulevat monilta
oikeudenoilta. Työssä ja keskustelussa py-
ritään ymmärtämään tutkivan otteen avulla
yhteisön tuomioistuimen tapauksia uusista
näkökulmista. Seminaarissa kysytään “mik-
si?” ennemminkin kuin “mitä?”.

Seminaari alkaa luennolla (17.9.) ja opiske-
lijoiden jakamisella ryhmiin. Kurssin alussa
käydään läpi käytettävät sähköiset välineet.
Ennen jokaista seuraavaa jokaisen opiskeli-
jan on itsenäisesti luettava BSCW:llä annet-
tu materiaali ja paneuduttava orientoiviin
kysymyksiin. Opiskelijan on valmisteltava
seminarikeskustelu muistiinpanojensa avulla.
Muistiinpanot tallennetaan BSCW:lle muu-
tamaa päivää ennen seminaarituloisuutta.
Lopuksi opiskelijat valmistelevat ja kirjoit-
tavat ryhmänä “oppimispäiväkirjamaisen”
loppuraportin. Viimeisessä tilaisuudessa
ryhmäraportit puretaan keskustellen. Ryh-
mätyön tekemiseen liittyvä materiaali – jon-
ka itsenäistä hankkimista edellytetään myös
– kerätään yhteiseen tiedostoon BSCW-si-
vulle. Materiaalin avulla palautekeskustelussa
voidaan esittää esimerkiksi lähdekritiikkiä.
Materiaalin keruu palvelee kaikkia kurssilaisia
ja muodostaa osan kurssisuoritusta keskuste-
lun, muistiinpanojen ja loppuraportin ohel-
la.

Aikataulu: ilmoittautumiset alkaen 1.9.2007
kello 9:00 ja viimeistään 15.9.2007
sähköpostilla, markku.kiikeri@helsinki.fi.
Aloituskokous 17.9.2007 (huone 518, kello
12:00–13:00). Seminaaritapaamiset 1.10.2007
(sali 518, kello 9-11), 8.10.2007 (sali 518, kel-
lo 9-11), 15.10.2007 (sali 518, kello 9-11),
22.10.2007 (sali 518, kello 9-11), 26.11.2007
(sali 518, kello 9-11).

EC Law in Practice: European Law Moot Court Competition (20305)

Tavoite: Valmentaa opiskelijat osallistumaan
European Law Moot Court -oikeustapaus-
kilpailuun (lisätietoja kilpailusta osoitteesta
www.elmc.org).

Laajuus: 6 opintopistettä (3 ov)

Opetusmuodot: Luennot, oikeudenkäynti-
kirjelmän laatimisharjoituksia ja suullinen
harjoittelu. Kurssi järjestetään syys-lokakuussa
2007. Ennakkoilmoittautumiset sähköpostitse
osoitteeseen Olli.Wikberg@helsinki.fi. Opetus
on suunnattu niille opiskelijoille, jotka osallis-
tuvat lukuvuonna 2007–2008 käytävään kil-
pailuun. Ks. lisäksi opinto-opas, kohta
oikeustapauskilpailut.

Finanssioikeus

Prof. **Esko Linnakangas** (mvs) pitää
finanssioikeuden harjoitusseminaarin kl
16.1–2.4 ke klo 13–15 Luentosali ilmoite-
taan myöhemmin.

Prof. **Olli Ryynänen** håller
övningsseminarium i finansrätt med
introductionstillfälle ht 31.10 kl. 14.30
i P667 liksom också vt 12.3 kl. 14.30
P667.

Hallinto-oikeus

Laajuus 6 opintopistettä, 3 opintoviikkoa.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö.
Opiskelija paneutuu vapaavalintaiseen aihee-
seen, josta valmistaa harjoitustyön (n. 15
s.). Työ esitetään seminaarin muille osallis-
tujille. Läsnäolo seminaarissa on pakollista.
Seminaariin voi osallistua vain kerran.

(mvs) prof. **Lasse Lehtonen** pitää hallin-
to-oikeuden harjoitusseminaarin syksyllä
2007. Aloituskokous 29.10.2007 klo 14-17
salissa P669 ja tehtävien purku 26.11.-30.11.
klo 14-17 salissa P669.

(mvs) prof. N.N. pitää hallinto-oikeuden harjoitusseminaarin keväällä 2008. Aloituskokous 29.2.2008 klo 14-17 salissa P669 ja tehtävien purku 7.4.-11.4. klo 14-17 salissa P669.

Prof. **Olli Rynänen** håller övningsseminarium i förvaltningsrätt med introduktionstillfälle ht 31.10. kl. 14.30 i P667 liksom också vt 12.3. kl. 14.30 i P667.

Kansainvälinen oikeus

Harjoitusseminääri **koostuu** joko

A) Seminar on International Case-Law –seminaarista **sekä** erillisestä kirjallisesta työstä. Seminaarissa on mahdollista laatia notaarilopputyön kriteerit täyttävä 15-20 sivun pituinen kirjallinen työ.

TAI

B) Fragmentation of International Law –seminaarista **sekä** erillisestä kirjallisesta työstä. Seminaarissa on mahdollista laatia notaarilopputyön kriteerit täyttävä 15-20 sivun pituinen kirjallinen työ.

TAI

C) yhdestä seurattua kansainvälisen oikeuden luentosarjasta **sekä** erillisestä kirjallisesta työstä.

Kirjallisen työn aiheesta sovitaan kansainvälisen oikeuden assistentin tai professorin kanssa näiden vastaanottoaikoina. Suoritus merkitään opintorekisteriin 6 opintopisteen / 3 opintoviikon laajuusena harjoitusseminaarina.

Opiskelijoita, **jotka haluavat** laatia **notaarilopputyön** kriteerit täyttävän kirjallisen työn, **kehotetaan keskustelemaan** asiasta **vastaavan opettajan kanssa** etukäteen.

Kansainvälinen yksityisoikeus

Laajuus: 6 opintopistettä / 3 opintoviikkoa

Dosentti **Ulla Liukkunen** pitää harjoitus-

seminaarin **kansainvälisen yksityisoikeuden ja oikeusvertailun ajankohtaisista kysymyksistä**. Johdantoluento, tehtävien jako ja tieteellisen kirjoittamisen perusteet sekä muu ohjaus ma 25.2. klo 12–16 P518 ja purkujakso 14.4.-18.4. klo 14–18 P518. Seminaariin otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä enintään 15 opiskelijaa. Ilmoittautuminen Oodissa (20401) 5.1. klo 16.00 alkaen. Ilmoittautuminen päättyy 18.2.

Kauppaoikeus

Laajuus: 6 opintopistettä / 3 opintoviikkoa.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö:

Kauppaoikeudessa järjestetään vuosittain harjoitusseminääreja eri aihepiireistä. Harjoitusseminääriin osallistumisen edellytyksenä on, että kauppaoikeuden pakollinen aineopintotentti on suoritettu. Jos harjoitusseminääriin ilmoittautuneiden kesken joudutaan suorittamaan karsintaa, osallistujat valitaan, ellei muuta ole erikseen ilmoitettu, ilmoittautumisjärjestyksen mukaisesti.

Harjoitusseminäärin aikana opiskelija laatii kirjallisen harjoitustyön, jonka ohjeitus on 15–20 sivua ja joka osoittaa, että kirjoittaja on perehtynyt hyvin aiheeseensa liittyvään koti- ja ulkomaiseen oikeudelliseen lähdeaineistoon. Harjoitusseminäärin aikana voidaan edellyttää muunkinlaisia suorituksia, esimerkiksi opponointia.

Professori **Niklas Bruun** pitää harjoitusseminäärin “Europeisk immaterialrätt” kevätlukukaudella 2008 seuraavasti: 21.1.08 klo 8-10 alkukokoontuminen (P417) ja seminaarijakso 25.2.08 klo 10-14 (P417), 26.2.08 klo 12-16 (P417), 27.2.08 klo 8-12 (P417), 28.2.08 klo 10-14 (P417).

Mukaan otetaan enintään 16 opiskelijaa ilmoittautumisjärjestyksessä. Ilmoittautumisaika alkaa 7.1.08 klo 8.00 (niklas.bruun@helsinki.fi).

Professori **Rainer Oesch** pitää harjoitusseminaarin tekijänoikeudellisista tapauksista seuraavasti: alkukokoukset 7.4.08 klo 14-16 (P417) ja seminaarijakso 6.5-9.5.08 klo 10-14 (P444). Mukaan otetaan enintään 16 opiskelijaa ilmoittautumisjärjestyksessä. Ilmoittautumisaika alkaa 23.3.08 klo 8.00 (rainer.oesch@helsinki.fi).

Professori (mvs) **Heikki Toiviainen** pitää harjoitusseminaarin yhteisöoikeudesta kl 08 seuraavasti: alkukokoukset 17.1-18.1.08 klo 16-18 (P417) ja seminaarijakso 25.2.08 klo 16-20 (P669), 26.2.08 klo 16-20 (P444), 28.2.08 klo 16-20 (P667) ja 29.2.08 klo 16-20 (P444). Mukaan otetaan enintään 16 opiskelijaa ilmoittautumisjärjestyksessä. Ilmoittautumisaika alkaa 7.1.08 klo 8.00 (heikki.toiviainen@helsinki.fi).

Professori (mvs) **Heikki Toiviainen** pitää LL.M. opetuksen kuuluvan englanninkielisen harjoitusseminaarin yhteisöoikeudesta kl 08 seuraavasti: alkukokoukset 13.3.08-14.3.08 klo 16-18 (P417) ja seminaarijakso 5.5.08-6.5.08 klo 16-20 (P667), 8.5.08 klo 16-20 (P444) ja 9.5.08 klo 16-20 (P417). Mukaan otetaan enintään 8 suomalaista tutkintoa opiskelevaa opiskelijaa ilmoittautumisjärjestyksessä. Ilmoittautumisaika alkaa 25.2.08.klo 8.00 (heikki.toiviainen@helsinki.fi).

Tutkija **Juha Vesala** pitää kilpailuoikeuden harjoitusseminaarin kevätlukukaudella. Tarkemmasta ajankohdasta ja ilmoittautumismenettelystä ilmoitetaan myöhemmin.

Assistentti **Taina Pihlajarinne** pitää tunnusmerkkioikeuden harjoitusseminaarin kl 2008. Aloituskokous on 31.1.08 klo 8-10 (P444) ja purkujakso 10.3-17.3 (ma-pe) klo 8-12 (P444). Seminaariin voidaan ottaa enintään 16 opiskelijaa ilmoittautumisjärjestyksessä. Ilmoittautuminen sähköpostitse osoitteeseen taina.pihlajarinne@helsinki.fi 7.1.-11.1.08.)

Klaus Viitanen, Acting Senior Lecturer in Civil and Commercial Law, holds a Seminar in Consumer Law. The aim of the seminar is, on the other hand, to deepen participant's knowledge on consumer law, but on the other hand, also to improve their skills to write short scientific texts on specific legal issues. Special attention in the seminar will be paid on the recent development and trends in the EC consumer law. In the first meeting each participant will choose an own topic in the field of consumer law and during the seminar period (three-four weeks after the first meeting) they will present orally a written paper (minimum 15 text pages). The seminar is open to all students: ON/OTM- students, foreign exchange students (Sokrates etc.), LL.M.-students and post-graduate students. No prior knowledge of consumer law is required, but recommended. The seminar will be held in October-November 2007. Prior registration by email ("klaus.viitanen@helsinki.fi") is required. The exact dates of the seminar and the starting day for prior registration will be announced later on (20 hours, 6 ECTS).

Lääkintä- ja bio-oikeus

Laajuus 6 opintopistettä / 3 opintoviikkoa

Tutkijat, OTK, VT **Sirpa Soini** ja OTK, FT **Laura Walin** pitävät lääkintä- ja bio-oikeuden harjoitusseminaarin useampana jaksena ja ryhmänä sl ja kl. Osallistumisen edellytyksenä on lääkintä- ja bio-oikeuden valinnaisopintojen suorittaminen, jolloin myös sl 2007 nämä opinnot suorittavia voidaan ehdollisesti hyväksyä. Ilmoittautuminen WebOodissa (20150) alkaen 1.11. klo 16. Ilmoittautumisaika päättyy 8.11.2007 (enintään 20 osanottajalle, ehdot täyttävät ilmoittautumisjärjestyksessä). Alkukokous ja tehtävien jako P669 ma 19.11.2007 klo 13-16 sekä tehtävien käsittely ma-to 10.12 - 13.12. ja 17.12 - 18.12.2007 klo 10-14 sali P669.

Maa-, vesi- ja ympäristöoikeus

Tavoite. Maa-, vesi- ja ympäristöoikeuden alaan kuuluvien ongelmien hahmottaminen ja ratkaiseminen sekä oikeudellisen tekstin tuottaminen.

Laajuus 3 opintoviikkoa / 6 opintopistettä. Prof. **Erkki J. Hollo** pitää ympäristöoikeuden harjoitusseminaarin 31.3 ja 5.5-9.5 klo 12-14.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö. Kirjallisen harjoitustyön laatiminen, työn suullinen esittäminen sekä muiden laatimien töiden opponointi.

Oikeushistoria

Tutkijatohtori, dosentti **Mia Korpiola** ja tutkija **Iisa Vepsä** pitävät **oikeudenkäyntidraamakurssin** oikeudenkäytöstä varhaisella uudella ajalla kl ma 18.2.2008, klo 16–18, sh P518, ma–ke 3.–5.3.2008 klo 16–18, sh P518, ja pe 7.3.2008 klo 14–16, sh 669. Arvosteltavat suoritukset ovat kirjallinen työ, oikeudenkäyntidraama, seminaarityöskentely ja vertaisarviointi. Ensimmäisellä tapaamisella ma 18.2.2008 klo 16–18 opiskelijoille jaetaan oikeustapausta, jonka nojalla he saavat jakaa keskenään oikeudenkäyntiroolit. Seminaarikerrat pidetään ma–ke 3.–5.3.2008 klo 16–18. Opiskelijat selvittävät kirjallisuuden ja seminaarien perusteella, miten heidän tulee toimia roolinsa mukaisesti oikeudenkäynnissä, joka järjestetään viimeisellä kokoontumiskerralla, pe 7.3.2008 klo 14–16 sh 669. Ensimmäisellä tapaamisella opiskelijoille jaetaan oikeudenkäyntiroolit. Opiskelijat selvittävät kirjallisuuden ja luentojen perusteella, miten heidän tulee toimia roolinsa mukaisesti oikeudenkäynnissä, joka järjestetään viimeisellä kokoontumiskerralla. Kurssille otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä korkeintaan 20 osallistujaa. Ennakoilmoittautuminen oppiaineen nettisivuilla viimeistään 8.2.2008. Kurssi on harjoitusseminaari ja se korvaa valinnaisten opintojen jakson kotimainen oikeushistoria.

Dos. **Pia Letto-Vanamo** pitää harjoitusseminaarin maailman suurista oikeusjärjestelmistä ke 13.2.- 12.3.2008 klo 16–20. Opetuspaikka P 344. Ennakoilmoittautuminen sähköpostitse (pia.letto-vanamo@helsinki.fi) alkaa 3.12.2007 klo 9.00 ja päättyy 1.2.2008. Seminaariin otetaan 12 ensiksi ilmoittautunutta, ja se on tarkoitettu sekä suomen- että ruotsinkielisille opiskelijoille. Seminaarissa perehdytään eurooppalaisiin ja Euroopan ulkopuolisiin oikeusjärjestelmiin sekä niiden historiaan. Kurssi korvaa oikeushistorian valinnaisten aineopintojen kohdan globaali ja vertaileva oikeushistoria sekä harjoitusseminaarisuorituksen.

Tutkijatohtori, dosentti **Mia Korpiola** pitää ongelmalähtöisen harjoitusseminaarin kotimaisen oikeushistorian pitkästä linjasta ti 22.4.–20.5.2008 klo 14–16. Seminaarityöt palautetaan ma 26.5.2008 klo 12.00 mennessä. Palautetilaisuus pidetään pe 30.5.2008 klo 14–16. Opetuspaikkana kurssilla on sh P518. Arvosteltavat osuudet ovat kirjallinen työ, seminaarityöskentely ja vertaisarviointi. Ennakoilmoittautuminen oppiaineen nettisivuilla viimeistään 14.4.2008. Seminaariin otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä korkeintaan 12 osallistujaa.

Professori **Jukka Kekkonen** pitää yhdessä **Johanna Kirjalaisen** kanssa harjoitusseminaarin kesällä 2008 avoimessa yliopistossa. Harjoitusseminaari sijoittuu joko kotimaiseen tai Euroopan oikeushistoriaan.

Oikeusinformatiikka

Oikeudellinen tieto -harjoitusseminaari

Tavoite. Opintojakso antaa yleiskuvan oikeudellisista tiedonhaku- ja tietopalvelujärjestelmistä sekä oikeudellisen tiedon hausta ja hallinnasta osana juristin perusammattitaitoa ja -metodia. Opintojaksolla käydään läpi informaatiolähdeoppia ja oikeuslähdeoppia

sekä oikeudellisen tiedon hakua eri informaatiolähteistä ja tietojärjestelmistä samoin kuin tiedonhakua ja oikeudellista tiedon ja tietämyksen hallintaa koskevia periaatteita. Seminaarissa perehdytään oikeudelliseen tietoon ja viestintään oikeusjärjestelmän peruselementteinä sekä oikeudellista tietoa ja tiedonhallintaa koskeviin oikeusvaltiollisiin periaatteisiin. Lisäksi analysoidaan oikeusjärjestyksen hallittavuutta oikeudellisen informaation, tiedon ja viestinnän näkökulmista.

Näkökulma ja sisältö. Oikeudellinen osaaminen ja ongelmanratkaisu perustuvat oikeudellisen informaation optimaaliseen hakuun ja oikeudellisen tiedon hyödyntämiseen. Lainsäädäntö ja oikeudellisen elämän käytännöt ovat myös viestintää. Opintojaksossa annetaan perusperehtyneisyys oikeusinformatiikan näkökulmaan oikeudelliseen informaatioon, tietoon ja viestintään sekä perehdytään luentojen ja harjoitusten sekä seminaarin avulla oikeudellisen tiedon hakemiseen eri informaatiolähteistä, oikeudelliseen informaatiolukutaitoon ja oikeudellisen kirjoittamisen tiedonhallintaan ja viestintään. Seminaarissa tutustutaan eurooppalaisen perusoikeusvelvoitteisen oikeusvaltion asettamiin vaatimuksiin oikeudellisen informaation hallinnalle ja käytölle sekä oikeusjärjestyksen tiedollista hallittavuutta koskeviin ongelmiin ja oikeusinformatiikan näkökulmasta hyvälle sääntelylle asetettaviin periaatteisiin. Taustalla on se, että sääntelyn määrän lisääntyessä ja erilaisten oikeuslähteiden limittyessä kerroksittain päällekkäin, vanha periaate, jonka mukaan jokaisen tulee tuntea laki, ei enää toimi ongelmita. Opintojaksolla tutustutaan teknologian aiheuttamiin muutosaasteisiin ja mahdollisuuksiin oikeudellisessa informaationhallinnassa ja viestinnässä sekä käytännön lakimiehen toiminnassa.

Suhde muuhun opetukseen. Oikeudellinen tieto -opintojaksolla painotetaan juristin perusammattitaitoon kuuluvaa tiedon hankintaa oikeudellisista informaatiolähteistä sekä informaatiolähdeoppia. Kurs-

si sivuaa ja täydentää informaation näkökulmasta oikeusteorian oikeuslähdeoppia koskevia opintoja.

Laajuus 6 opintopistettä / 3 opintoviikkoa.

Suoritustapa. Luennot (8 t) ja niiden yhteydessä osaksi WebCT -pohjaisessa oppimisympäristössä perehtyminen kirjallisuuteen ja tiedonhakuun, seminaari (10 tuntia) sekä seminaarityön (enintään 2500 sanaa, noin 12-15 sivua) laadinta. Arvosana määräytyy pääasiassa suoritettavien tehtävien ja seminaarityön perusteella. Seminaarityössä osoitetaan myös kirjallisuuden hallinta. Opintojaksolle voidaan ottaa enintään 16 opiskelijaa.

Opetus. Oikeudellinen tieto -opintojakson avausluento ke 19.9. 2007 klo 16 – 18, tiedekunnan mikroluokka (sali 135, Fabianinkatu 24, katutaso). Opintojakson luennot pidetään to 20.9., ma 24.9. ja ti 25.9. klo 16-18, tiedekunnan mikroluokka. Seminaarityö ja harjoitustehtävät suositellaan laadittavaksi 25.9.-10.10. välisenä aikana. Seminaarin istunnot ovat ke 10.10. ma 15.10. ti 16.10. ke 17.10. to 18.10. klo 16-18, PR s. 19. Opintojakson **vastaava opettaja** ja seminaarin johtaja on pääjohtaja, hallinto-oikeuden dosentti, OTT **Tuomas Pöysti**.

Kurssikirjallisuus

Saarenpää, A., Oikeudellinen informaatio, verkkojulkaisu, saatavilla Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunnan oikeusinformatiikan instituutin verkkosivuilta alakohdasta julkaisut osoitteesta <http://www.ulapland.fi/home/oiffi/main.asp?id=7>

Encyclopedia Iuridica Fennica, VII

Oikeuden yleistieteet, 1999, hakusanat:

- Oikeudellinen informaatio (A. Saarenpää) s. 538-545 (6 s.)
- Oikeudellinen informaatiolähdeoppi (A. Saarenpää) s. 545 - 554 (9 s.)
- Oikeudellinen tiedonhaku (A. Saarenpää) s. 572-582 (11 s.)

d) Oikeuslähde (A. Aarnio) s. 775-787 (12 s.)

Saarenpää A., Towards Legal Information and Knowledge, Some Basic Issues in Finnish Perspective, teoksessa C. Magnusson Sjöberg & P. Wahlgren (red.), **Festskrift till Peter Seipel**, Nordstedts juridik, (2006), s. 509 – 525 (16 s.).

Saarenpää A., Oikeustieteellisen tutkielman kirjoittamisen peukalosääntöjä, teoksessa Oikeusteorian poluilla, juhlakirja professori Rauno Halttunen, Lapin yliopiston oikeustieteellisiä julkaisuja, C 42, Lapin yliopisto (2006), 269-284 (15 s.).

Pajula S., Oikeus oikeudelliseen tietoon, Eduskunnan kirjaston rooli oikeudellisen informaation välittämisessä, Eduskunnan kirjaston tutkimuksia ja selvityksiä 9, (2006), (52 s.), saatavilla eduskunnan kirjaston verkkosivuilta <http://lib.eduskunta.fi/Resource.phx/kirjasto/organisaatio/julkaisut/julkaisusarja.htm>

Pöysti T., Communicational Quality of Law, a Legal Informatics Perspective, teoksessa C. Magnusson Sjöberg & P. Wahlgren (red.), **Festskrift till Peter Seipel**, Nordstedts juridik, (2006), s. 463 – 493 (30 s.).

Wahlgren P. The Quest for Law, Law Libraries and the Legal Information Management of the Future, Jure (1999), (257 s.) tai Bernitz U. (red.), **Finna rätt**, juristen källmaterial och arbetsmetoder, Norstedts juridik, 9. upplaga, (2006). (253 s.).

Cecilia Magnusson Sjöberg (ed.): **Legal Management of Information Systems – Incorporating law in e-solutions**. Studentlitteratur (2005). Luetaan seuraavat **artikkelit**:

- **Peter Seipel**: Legal Informatics broad and narrow, s. 17-36 (19 s.).

- **Jussi Karlgren**: Information retrieval systems: statistics and linguistics, s.295-336 (41 s.).

- **Lars Klasén**: Legal IR services – from past to present, s. 337-358 (21 s.).

- **Peter Wahlgren**: The Quest for Law – Legal Sources via IT, s. 359-370 (11 s.).

- **Cecilia Magnusson Sjöberg**: Critical Factors in Legal Document Management, s. 411-439 (28 s.).

Ilmoittautuminen. Seminaariin tulee ilmoittautuma 3.9. klo 9.00 ja pe 14.9.2007 välisenä aikana oikeusinformatiikan vastuopettajalle dosentti Tuomas Pöystillle, (mieluiten sähköpostitse tuomas.poysti@helsinki.fi). Opiskelijat (enint. 16) otetaan jaksolle ilmoittautumisjärjestyksessä.

Tietosuoja ja tietoturvaluisuus - harjoitusseminaari

Laajuus. 6 opintopistettä / 3 opintoviikkoa.

Yleistä tietosuojasta ja tietoturvaluisuudesta.

Tietosuoja ja tietoturvaluisuus ovat verkko- ja informaatioyhteiskunnassa merkittäviä perusoikeuksia toteuttavia oikeudellisia instituutioita. Tietosuoja viittaa lainsäädäntöön ja viranomaisiin, jotka toteuttavat henkilötietojen käsittelyssä ja viestinnässä yksityisyyden suojaa. Yksityisyys on eräs oikeusjärjestyksen kantavista oikeusperiaatteista ja perusoikeusperusteisista yksilön oikeuksista. Yksityisyyden ja erityisesti henkilötietojen suojan vaatimukset koskevat laajalti kaikkea tietotekniikan käyttöä sekä tietohallintoa ja tieto- ja informaatioinfrastruktuurin järjestämistä yksityisellä ja julkisella sektorilla. Suomen oikeusjärjestelmän kannalta tärkeimmät yleiset tietosuojasäädökset ovat Euroopan yhteisön henkilötietodirektiivi (95/46/EY) ja Euroopan yhteisön sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi (2002/58/EY) sekä henkilötietolaki (523/1999), sähköisen viestinnän tietosuojalaki (516/2004) ja yksityisyyden suojasta työelämässä annettu laki (759/2004). Itsemääräämisoikeuden ja yksityisyyden kannalta merkittävä on myös potilaan asemasta ja oikeuksista annettu laki (785/1992). Yksityisyyden konseptin kannalta tärkeitä säännöksiä ja periaatteita sisältää myös rikoslain kunniaa ja yksityisyyttä sekä viestinnän luottamuksellisuutta suojaaviin säännöksiin.

Verkko- ja informaatioyhteiskunnalle on ominaista riippuvuus informaatiosta ja sen

käsittelystä sekä tieto- ja viestintätekniikan toiminnasta. Tietoturvallisuus, informaation ja tietojenkäsittelyn sekä tieto- ja viestintäverkkojen suojaaminen niiden käytettävyyttä, eheyttä ja luottamuksellisuutta sekä informaation ja viestinnän aitoutta uhkaavilta riskeiltä, on noussut merkittäväksi yhteiskunnan ja sen eri organisaatioiden ja yksilöiden turvallisuutta koskevaksi kysymykseksi. Tietoturvallisuuden taso määrittää usein sitä, kuinka tehokkaasti yksilöt ja yhteisöt voivat käyttää perus- ja muita oikeuksiaan.

Oikeudellisessa mielessä tietoturvallisuus suojaa yksilön ja yhteisön oikeutta turvallisuuteen, identiteettiin ja yksityisyyteen sekä tehokkaaseen ja luottamukselliseen viestintään ja lisäksi digitaalisessa taloudessa liikesalaisuuksien ja immateriaalisten oikeuksien turvaaminen edellyttää hyvää tietoturvallisuuden tasoa. Tietoturvallisuuden oikeudellinen sääntely on 1990-luvulla ja 2000-luvun alussa nopeasti lisääntynyt. Lain-säädannössä ja sen nojalla asetetaan laajalti tietoturvallisuuden ylläpitoa ja vähimmäistasoa koskevia velvoitteita. Merkittäviä yleisiä tietoturvallisuusvelvoitteita on säädetty muun muassa henkilötietolaissa, sähköisen viestinnän tietosuojalaissa sekä julkisen sektorin osalta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999). Sopimuksilla usein sovitaan tietoturvallisuuteen liittyvistä asioista ja tietoturvallisuuslausekkeista on tullut vakiintunut osa tietoteknisessä toimintaympäristössä toteutettavan sopimuksen sopimusehtoja. Tietoturvallisuuden tukeminen asianmukaisten sopimusehtojen avulla onkin yksi tärkeistä riskienhallinnan menettelyistä niin yrityksissä kuin julkisessa hallinnossa. Tietoturvallisuus on kehittymässä yksilön ja yhteiskunnan oikeudeksi ja oikeutta tietoturvallisuuteen voidaan pitää yhtenä oikeusperiaatteista ja rikoslaissa suojattuna oikeushyvä. Tietoturvallisuus on toisaalta olennainen osa verkkoyhteiskunnan turvallisuutta ja yritys- ja organisaatio-turvallisuutta.

Tavoitteet ja keskeinen sisältö: Opintojaksolla perehdytään yksityisyyden suojaan perusoikeusperusteisena oikeusperiaatteena, EY:n ja Suomen tietosuojalainsäädäntöön ja sen soveltamiseen sekä tietoturvallisuuteen ja sen hallintaan oikeudellisin välinein. Samalla perehdytään informaatio-oikeuden teollisiin perusteisiin sekä informaatio-oikeudellisen lähestymistavan konkreettisiin käytännön sovelluksiin. Opintojaksolla analysoidaan tietotekniikan ja informaation sekä sen käsittelyn oikeudellista sääntelyä ja sen ongelmia yksityisyyden suojan ja tietosuojan sekä tietoturvallisuuden hallinnan viitekehyksessä. Samalla analysoidaan yksilön asemaa ja oikeudellisesti suojattua identiteettiä verkkoyhteiskunnassa sekä siihen liittyviä moraalisia ja eettisiä kysymyksiä. Opintojaksolla analysoidaan lisäksi verkko- ja informaatioyhteiskunnan riskejä ja perehdytään riskienhallintaan osana juristin ammattitaitoa ja riskienhallinnassa käytettäviä oikeudellisia menetelmiä ja välineitä. Tarkoituksena on oppia tietosuoj- ja tietoturvaluuslainsäädännön pääperiaatteet sovelluksineen sekä lisäksi oppia ymmärtämään informaatioteknologian ja oikeuden välistä vuorovaikutusta samoin kuin informaatioteknologian ja talouden sekä muun yhteiskunnan välisiä vuorovaikutussuhteita yksityisyyden hahmottamisessa, tietosuojan toteuttamisessa ja tietoturvallisuuden sekä yksityisyyttä ja tietoturvallisuutta koskevien riskien hallinnassa.

Seminaarin aihepiiriin kuuluvat asiakokonaisuudet: 1. oikeusinformatiikan ja informaatio-oikeuden teoreettiset perusteet verkkoyhteiskunnan yksityisyyden suojaan ja tietosuojaa sekä tietoturvallisuutta koskevan osaamisen lähtökohtana. 2. yksityisyyden suojan ja tietosuojan sekä tietoturvallisuuden ja niiden sääntelyn kehitys. 3. informaatio-oikeuden yleiset periaatteet ja systeemi yksityisyyden suojan ja tietoturvallisuuden hallinnan välineinä. 4. yksityisyyden suojan suhde liiketoimintamalleihin ja hallinnon uusiin toimintatapoihin sähköisessä kaupankäyn-

nissä ja hallinnossa. 5. Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimus ja yksityisyyden suoja koskeva sääntely sekä niiden suhde tietoturvaluuteen. 6. Euroopan yhteisön henkilötiedodirektiivi ja Suomen henkilötietolaki. 7. Euroopan yhteisön sähköistä viestinnän sääntely ja yksityisyyden suoja, erityisesti sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi ja sen Suomessa toimeenpaneva sähköisen viestinnän tietosuojalaki. 8. työelämän ja terveydenhuollon tietosuoja. 9. Yksityisyyden suojan ja tietoturvaluuteen sääntelyn periaatteet ja kehitys pohjoismaissa ja muissa maissa. 10. yksityisyyden suojan ja tietosuojan suhde muihin perusoikeuksiin ja informaatio-oikeuden yleisiin periaatteisiin, erityisesti informaation ja viestinnän vapautteen sekä immateriaalioikeuksiin. 11. henkilökisteririkokset. 12. digitaalinen identiteetti ja ihmisen liiketoiminnan raaka-aineena ja kohteena sekä valvonnan kohteena, juridiset vaatimukset ja eettiset kysymykset. 13. tietoturvaluuteen teknisenä, taloudellisena ja oikeudellisena ilmiönä. 14. tietoturvaluuteen sääntely eri alojen yleis- ja erityislainsäädännössä. 15. tietoturvaluuteen oikeudellinen hallinta ja tietoturvaluuteen. 17. tietoturvaluuteen sopimukset ja sopimusoikeuden erityispiirteet tietoturvaluuteenasioissa.

Suoritustapa: Harjoitusseminaari, jossa avausluennot (4 t) ja osaksi WebCT – oppimisympäristön avulla ohjattu perehtyminen kirjallisuuteen ja keskeisiin säädöksiin ja käytäntöihin seminaariin aihealueelta, aktiivinen osallistuminen seminaariin (15 t seminaari-istuntoja) sekä kirjallisen seminaarityön laadinta ja siinä perehtyminen kirjallisuuteen. Opintojakson kirjallisuuteen perehtyminen osoitetaan seminaarityössä. Kirjallisen seminaarityön laajuus on enintään noin 2500 sanaa (10 sivua). Seminaarityö voi vaihtoehtoisesti olla myös oikeudenkäyntisimulaatio asiakirjoineen ja kommentaareineen tai sopimussimulaatio asiakirjoineen ja kommentaareineen.

Opetus. Dosentti **Tuomas Pöysti** johtaa harjoitusseminaaria. Seminaarin vierailevana asiantuntijana on **tietosuojaaluetututtu Reijo Aarnio**. Seminaarin avausluennot pidetään ke 9.1. klo 16-18 ja to 10.1. klo 16-18, oikeustieteellisen tiedekunnan mikroluokka (sali 135, Fabianinkatu 24, katutaso). Seminaarin ohjattu itseopiskelu oppimisympäristössä suositellaan tehtäväksi ja seminaarityö laadittavaksi 10.1. - 14.2. välisenä aikana. Seminaari kokoontuu to 14.2., ti 26.2., ke 27.2., to 28.2. ja pe 29.2. klo 16-19 P 667 paitsi to 28.2. P669. Harjoitustyöt on jätettävä seminaarin istuntoa varten seminaarin johtajalle ja muille osallistujille viisi päivää ennen sovittua esitysaikaa.

Tietosuoja ja tietoturvaluuteen - harjoitusseminaarin yhteydessä perehdyttävä **kirjallisuus**.

Pöysti, T., Verkko-yhteiskunnan viestintäinfrastruktuurin metaoikeudet, **teoksessa Kulla H. ym.:** Viestintäoikeus, WSOY Lakitieto (2002), s. 35-81 (46 s.).

IT Law. Ed. by Peter Wahlgren, Scandinavian Studies in Law, volume 47 (2004). Teoksesta luetaan artikkelit:

- Jon Bing: Internationalisation and Constant Change, s. 12-30 (18 s.).

- Peter Seipel: IT Law in the Framework of Legal Informatics, s. 32-47 (15 s.).

- Peter Blume: Data Protection in the Private Sector, s. 298-318 (20 s.).

- Sören Öman, Implementing Data Protection in Law, s. 390-403 (13 s.).

- Tuomas Pöysti: ICT and Legal Principles: Sources and Paradigm of Information Law, s. 560-600 (40 s.).

Cecilia Magnusson Sjöberg (ed.): **Legal Management of Information Systems – incorporating law in e-solutions**, Studentlitteratur (2005). Teoksesta luetaan seuraava artikkeli:

- Cecilia Magnusson Sjöberg: Trusted Legal Infrastructures?, 497-517 (20 s.).

- Helena Anderson & Louise Yngström: Information Security, s. 441-475 (34 s.).

Pöysti T., - Råman J., Introduction to Information Security Law, verkkojulkaisu Lapin yliopiston oikeusinformatiikan instituutin sivuilla, ks. julkaisut, <http://www.ulapland.fi/home/oiffi/main.asp?id=7> (66 s.)

Råman J.: Regulating Secure Software Development, Analysing the Potential Regulatory Solutions for the Lack of Security in Software, Acta Universitatis Laponiensis 102, Lapin yliopisto (2006), pääpiirteittäin. (538 s.). saatavilla verkossa osoitteessa <http://www.ulapland.fi/?deptid=21804>

Korhonen R. Perusrekisterit ja henkilötietojen suoja, Acta Universitatis Laponiensis 51, Lapin yliopisto (2003). (414 s.)

Helopuro S., Perttula J., Ristola J., **Sähköisen viestinnän tietosuoja**, Talentum (2004) (320 s.)

Ilmoittautuminen. Tietosuoja ja tietoturvallisuus -harjoitusseminaarisiin tulee ilmoittautua oikeusinformatiikan vastuupettajalle dosentti Tuomas Pöystille (mieluiten sähköpostilla tuomas.poysti@helsinki.fi) alkaen 1.12.2007 klo 9.00 ja viimeistään pe 3.1.2008. Ilmoittautumiseen on liitettävä yhteystiedot ja siihen toivotaan liitettäväksi alustava ehdotus seminaarityön aihepiiristä. IT -oikeuden harjoitusseminaarisiin voidaan ottaa enintään 16 opiskelijaa kerrallaan. Mikäli seminaariin on enemmän ilmoittautuneita kuin kursseille voidaan ottaa, valitaan osanottajat ensisijaisesti edeltävien opintojen suoritusten perusteella ja täydentävänä valintaperusteena käytetään kursseille ilmoittautuessa esitettyjä perusteita oikeusinformatiikan täydentävien aineopintojen valinnalle osaksi opintojen kokonaisuutta.

Oikeussosiologia

Laajuus: 6 opintopistettä, 3 opintoviikkoa

Prof. Tapio Lappi-Seppälä ja yliopistonlehtori **Kaijus Ervasti** pitävät kevätlukukaudella oikeussosiologian ja kriminologian

harjoitusseminaarin. Seminaari sisältää kirjallisen harjoitustyön laatimisen, työn suullisen esittämisen sekä muiden laatimien töiden opponoinnin. Enintään 9 osanottajaa. Ilmoittautuminen 1.12. 2007 mennessä osoitteeseen tapio.lappi-seppala@om.fi. Etusija kriminologian tai oikeussosiologian opintoja oikeus- tai valtiotieteellisessä tiedekunnassa suorittaneilla.

Oikeustaloustiede (20370)

Tavoite ja sisältö. Seminaarissa kukin laatii itsenäisesti kirjallisen työn ja pitää siitä esitelmän, jossa talousteoreettista argumentointia käytetään joko laintulkinnan apuvälineenä tai lainsäädäntövaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuuden ja vaikutusten analysoinnissa. Aiheiden valinnassa opiskelija voi toteuttaa omia toiveitaan ja saa myös apua opettajilta.

Laajuus. 6 opintopistettä (3 ov).

Opetus kevätlukukausi. Prof. **Matti Heimosen** pitämä harjoitusseminääri koostuu tehtävänjakoa ja ohjeistusta varten to 15.11. klo. 14-16 P518. Seminaaripäivät ovat maanantaisin 21.01. – 03.03. klo. 14-18. Kokoontumispaikat; 21.01.-11.02. P518 ja 18.02. P667, 25.02. P668 ja 03.03. P667.

Seminaariin otetaan enintään 14 osanottajaa ilmoittautumisjärjestyksessä. Ilmoittautuminen tapahtuu WedOodissa samaan tapaan kuin tentteihin ilmoittauduttaessa. Ilmoittautuminen on mahdollista heti syyslukukauden alussa. Jos ilmoittautujia on enemmän, voidaan tarvittaessa järjestää kaksi seminaariryhmää. Mukaan pääsystä ilmoitetaan sähköpostilla mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Oikeusteoria

Oikeusvertailu

Dosentti **Ulla Liukkonen** pitää harjoitusseminaarin kansainvälisen yksityisoikeuden ja oikeusvertailun ajankohtaisista kysymyksistä. Johdantoluento, tehtävien jako ja tieteellisen kirjoittamisen perusteet sekä muu ohjaus ma 25.2. klo 12–16 P518 ja purkujakso 14.4.-18.4. klo 14–18 P518. Seminaariin otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä enintään 15 opiskelijaa. Ilmoittautuminen Oodissa (20401) 5.1. klo 16.00 alkaen. Ilmoittautuminen päättyy 18.2.

Vastaava opettaja. Dosentti **Ulla Liukkonen**.

Laajuus. 6 opintopistettä/3 opintoviikkoa.

Oikeusetiikka-laboratorio

Yliopistonlehtori **Ari Hirvonen** pitää Oikeusetiikka-laboratorion sl 10.12. 14-16 (P 518) ja kl 14.-15.1. klo 8-16. (P 668). Laboratoriossa tutkitaan oikeuden, moraalien ja etiikan välisiä suhteita. Selvityksen kohteena on lakimiesetiikka ammattieettisen normistoinen, eettisesti ladattujen ongelmien juridinen arviointi sekä oikeuden ja moraalien normistojen toisistaan erottamisen mahdollisuus. Laboratorion tarkoituksena on kiinnittää huomiota erityisesti juridisesti sekä eettisesti hyvään oikeudelliseen päätöksentekoon ja argumentointiin.

Vastaava opettaja. Yliopistonlehtori **Ari Hirvonen**.

Laajuus. 6 opintopistettä/3 opintoviikkoa. Hyväksyttävä suoritus edellyttää aktiivista osallistumista kurssille sekä annettujen harjoitustehtävien suorittamista. Läsnaölo ensimmäisellä kerralla (10.12.) on ehdoton edellytys kurssille osallistumiselle. Kurssilla voi kirjoittaa myös notaarilopputyön kriteerit täyttävän 15-20 sivuisen työn.

Valtio ja laki viisasten ja viisastelijain silmin

Dosentti Juha-Pekka Rentto vetää Valtio ja laki viisasten ja viisastelijain silmin –lukupiiriä, joka kestää koko lukuvuoden 2007-

2008. Lukupiirissä luetaan länsimaisen filosofian klassikkoteoksia ja laaditaan alustuksia niiden pohjalta. Tarkoituksena on auttaa opiskelijaa ymmärtämään oman aikamme valtio- ja oikeusteoreettista ajattelua tarkastelemalla, miten valtio ja oikeus sekä niiden välinen suhde on eri aikoina mielletty erityyppisissä filosofisissa teorioissa. Lukuvuoden 2007-2008 aikana käsitellään pääasiassa valistusfilosofien oppeja. Kokoontumisia on noin kerran kuussa, ja niistä sovietaan ensimmäisen tapaamisen yhteydessä. Ensimmäinen tapaaminen on ke 26.9.2007 klo 16-20 salissa P 417. Seminaariin voi liittyä myös kevätlukukauden alusta tavalla, josta ilmoitetaan myöhemmin yleisen oikeustieteen ilmoitustaululla, oikeusteorian kotisivuilla (<http://www.helsinki.fi/rpol/oikeusteoria/>) ja tiedekunnan kotisivuilla. Hyväksytty suoritus edellyttää aktiivista osallistumista koko lukuvuoden ajan (n. 20 tuntia) sekä kirjallisen työn tekemistä.

Vastaava opettaja. Dosentti **Juha-Pekka Rentto**.

Laajuus. 6 opintopistettä /3 opintoviikkoa, mikä edellyttää aktiivista osallistumista lukupiiriin koko lukuvuoden ajan sekä kirjallisen työn tekemistä.

Oikeustapaustyöpaja

Tutkija Samuli Hurri vetää sl 2007 oikeus- ja yhteiskuntateoreettista oikeustapaustyöpajaa. Työpajassa tarkastellaan sitä, miltä todellisuus oikeustapausten valossa näyttää. Oikeustapaus voi sisältää kilpailevia käsityksiä esimerkiksi vaaroista ja turvallisuudesta, perheestä ja seksuaalisuudesta, työstä ja tuotannosta, rikollisuudesta ja huolellisuudesta, tai luonnonympäristöstä ja tieteellisestä tiedosta. Seminaarissa voi tarkastella myös sitä, minkälaisen oletusten varassa oikeustapauksessa luodaan kuva jostakin yksittäisestä tapahtumasta ja sen olosuhteista. Jokainen osallistuja tekee kirjallisen työn ja alustaa sen pohjalta seminaarissa. Alkukokous ma 24.9. klo 10-12 Porthanian salissa P518. Seminaari pidetään 29.10.-9.11. ma-pe 10-12 Porthanian salissa P518.

Vastaava opettaja. Tutkija Samuli Hurri.

Laajuus. 6 opintopistettä / 3 opintoviikkoa.

Theories of international law: a seminar

Tutkija Jarna Petman johtaa englanninkielistä seminaaria Theories of International Law: a seminar, kl 23.1.-8.5: ensimmäinen tapaaminen ke 23.1. klo 12-14 [sali ilmoitetaan myöhemmin] ja sen jälkeen ti ja to 8.3.-20.3. ja 8.4.-8.5. (ei 1.5.) klo 12-14 [sali ilmoitetaan myöhemmin]. Prof. Martti Koskeniemi luennoi osana kurssia aiheesta International Law in the Enlightenment ti ja to 25.3.-3.4. klo 14-16 [sali ilmoitetaan myöhemmin]. Seminaarissa tutustutaan kansainvälisoikeudellisiin klassikkoteoksiin 1500-luvulta 2000-luvulle ja laaditaan alustuksia teosten ja/tai niiden kommentaarien pohjalta. Ks. tarkemmat tiedot LL.M.-ohjelmasta. Seminaariin otetaan enintään 30 osallistujaa. Ilmoittautumiset ja lisätiedustelut osoitteeseen jarna.petman@helsinki.fi 18.1.2008 mennessä.

Vastaava opettaja. Tutkija Jarna Petman.

Laajuus. 6 opintopistettä / 3 opintoviikkoa, mikä edellyttää aktiivista osallistumista seminaaritapaamisiin sekä kirjallisen työn tekemistä.

Perhe- ja jäämistöoikeus (20250)

Perhe- ja jäämistöoikeuden valinnaisissa opinnoissa järjestetään lukuvuonna 2007-2008 kolme harjoitusseminaria. Ennen seminaariin osallistumista suositellaan vähintään yhden valinnaisten opintojen opintojakson suorittamista. Harjoitusseminariin ilmoitaudutaan OODI:ssa (20250), ellei seminaarin kohdalla toisin mainita. Ilmoittautuminen on sitova. Osanottajamäärä on rajoitettu ja valinta tapahtuu ilmoittautumisjärjestyksessä.

Laajuus 6 opintopistettä, 4 opintoviikkoa.

Prof. **Urpo Kangas** pitää perhe- ja jäämistöoikeuden harjoitusseminaarin 3.3.-14.3. ma-pe 14-16 salissa P 669. Tehtävien jako ja ohjaus ma 4.2 14-16 samassa paikassa. Ilmoittautumisia otetaan vastaan 2.1. lukien ja ilmoittautumisaika päättyy ma 29.1. Seminaariin otetaan enintään 18 osallistujaa.

Yliopistonlehtori **Tapani Lohi** pitää perhe- ja jäämistöoikeuden harjoitusseminaarin 28.11. ke – 4.12. ti joka päivä 12-16 salissa P 417. Tehtävien jako ma 22.10. 14-16 ja töiden ohjaus to 25.10. 14-16 samassa paikassa. Ilmoittautumisia otetaan vastaan 6.9. lukien ja ilmoittautumisaika päättyy ke 17.10. Seminaariin otetaan enintään 15 osallistujaa.

OTT **Anna Mäki-Petäjä-Leinonen** ja tutkija **Laura Kalliomaa-Puha** pitävät perhe- ja jäämistöoikeuden harjoitusseminaarin 25.2-29.2 ma-pe 8-12 (28.2. to 8-10) salissa P 444 (27.2. ke paikkana kuitenkin P 668). Johdantoluennot ja tehtävien jako 14.1.-15.1. ma-ti 10-12 salissa P 417. Seminaarissa tarkastellaan oikeusturvan toteutumista elämänkaaren eri vaiheissa, lapsuudesta vanhuuteen. Painopiste on kansalaisten mahdollisuuksissa itse vaikuttaa oikeuksien toteutumiseen esimerkiksi hoitotahdon, hoivasopimusten, edunvalvonnan ja edunvalvontavaltuutuksen avulla. Ilmoittautumiset sähköpostitse anna.maki-petaja-leinonen@alzheimer.fi viimeistään 7.1. Ilmoittautumisia otetaan vastaan 1.12. lukien. Seminaariin otetaan enintään 14 osallistujaa.

Assistentti **Pekka Tuunainen** pitää perhe- ja jäämistöoikeuden harjoitusseminaarin 7.5. ke - 8.5. to sekä 13.5 ti – 15.5. to joka päivä 8-12 salissa P 417. Tehtävien jako 1.4. ti 14-16 ja töiden ohjaus to 3.4. 14-16 samassa paikassa. Ilmoittautumisia otetaan vastaan 7.2. lukien ja ilmoittautumisaika päättyy to 27.3. Seminaariin otetaan enintään 15 osallistujaa.

Prosessioikeus

Laajuus: 6 opintopistettä / 3 opintoviikkoa

Prof. **Dan Frände** pitää ett övningsseminarium vt 2008 över temat “**Ömsesidigt erkännande inom europeisk straffprocessrätt**”. Seminariet består av föreläsningar (tidpunkten anmäls senare) och seminarieövningar. Envar skriver ett arbete (c. 15 s.), vilket inlämnas och presenteras muntligen. Om tidpunkten för färdigställandet av det skriftliga arbetet överenskomms under föreläsningen.

Yliopistonlehtori **Risto Koulu** pitää harjoitusseminaarin “**Asianajaja konfliktinratkaisujärjestelmässä**”. Ensimmäinen tapaaminen ke 7.11. klo 10-12, P 444 ja johdantoluennot ke-to 14.-15.11. klo 10-12, P444. Ilmoittautuminen sähköpostitse (risto.koulu@helsinki.fi) 23.10. alkaen.

Prof. **Dan Frände** håller ett övningsseminarium ht 2007 över temat “**De särskilda brotten**”. Det består av föreläsningar må-ti 3.12.-4.12. kl 8-10 P 668 och seminarieövningar. Envar skriver ett arbete (c. 15 s.), vilket inlämnas och presenteras muntligen. Om tidpunkten för färdigställandet av det skriftliga arbetet överenskomms under föreläsningarna.

Rikosoikeuden viranhaltija pitää harjoitusseminaarin kl 2008 **pohjoismaisesta rikosoikeudesta**. Seminaarin ensimmäinen koontuminen on 23.1. klo 8-12 P 518, jolloin on johdatus aihepiiriin ja sovitaan loppu-töiden (15 s.) aiheista. Seminaari ma-pe 18.2-22.2. klo 8-12 P 518. Enintään 15 osanottajaa. Osanottajat valitaan ilmoittautumisjärjestyksessä. Ilmoittautuminen OODI:ssa (20430) alkaa to 10.1. klo 16.00 ja päättyy 16.1. Toisesta kl 2008 järjestettävästä rikosoikeuden harjoitusseminaarista ilmoitetaan myöhemmin erikseen.

Rikosoikeus (20430)

Harjoitusseminaareihin ilmoitaudutaan etukäteen, ja niihin osallistujien määrä on yleensä rajoitettu 15 opiskelijaan. Harjoitusseminariin sisältyy johdantoluentoja, tehtävien jako, seminaarityön laatiminen, seminaarikokouksia sekä seminaarista mahdollisesti ilmoitettuja erityisvaatimuksia.

Laajuus 6 opintopistettä / 3 opintoviikkoa.

Assist. **Sakari Melander** pitää harjoitusseminaarin sl 2007 **kansainvälisestä ja eurooppalaisesta rikosoikeudesta**, pääpainon ollessa eurooppalaisessa rikosoikeudessa, ti-ke 16.10-17.10 P 518 klo 10-12 (johdanto ja tehtävien jako) sekä ma 12.11. klo 16-20, ke 14.11. klo 8-12, to 15.11. klo 16-20 ja ma 19.11. klo 16-20 P 518 (seminari-kokoukset). Enintään 15 osanottajaa. Osanottajat valitaan ilmoittautumisjärjestyksessä. Ilmoittautuminen OODI:ssa (20430) alkaa to 27.9. klo 16.00 ja päättyy ti 9.10.

Työoikeus (20270)

Laajuus 6 opintopistettä, 3 opintoviikkoa

Prof. **Kari-Pekka Tiitinen** pitää kaksi työoikeuden harjoitusseminaria kevätlukukaudella seuraavasti. Ensimmäisen aloituskokous 10.12.2007 (**huom! alkukokous jo syyslukukauden puolella!**) klo 10.15-12.00 salissa P 444. Seminaari 18.-20.2.2008 klo 14.15-18.00 P 444. Toisen seminaarin aloituskokous 16.1.2008 P 444 ja seminaari 5.-7.5.2008 P 444. Kumpaankin harjoitusseminariin mahtuu 12 opiskelijaa, minkä vuoksi niihin on ilmoitauduttava etukäteen sähköpostitse aikaisintaan kahta ja viimeistään viikkoa ennen seminaarin alkukokousta.

Tutkija **Ilari Kallio** pitää harjoitusseminaarin otsikolla Työntekijän vahingot. Seminaarissa perehdytään työntekijän aiheuttamien ja tälle

aiheutuneiden vahinkojen vastuu- ja korvauskysymyksiin niin työ- ja vahingonkorvausoikeuden kuin työntekijää suojaavan sosiaalivakuutuksen näkökulmasta. Aloituskokous pidetään ke 12.12. klo 16-18 salissa P444 ja kokoontumiset ma-ti 25.-26.2.08 klo 12-16 sekä ke-to 27.-28.2 klo 10-14 salissa P444. Ilmoittautuminen OODI:ssa (20270) alkaa to 29.11. klo 16:00 ja päättyy ma 10.12. klo 23.59. Harjoitusseminaariin otetaan korkeintaan 15 opiskelijaa.

Urheiluoikeus (21980)

Professori **Heikki Halila** pitää harjoitusseminaarin urheiluoikeudesta. Alkukokous 3.3. 2008 klo 9-12 ja purkujakso 7.-11.4.2008 klo 8-12 P 444. Ilmoittautuminen oodissa 22.2.2008 klo 16.00 – 1.3.2008. Seminaariin otetaan enintään 16 opiskelijaa ilmoittautumisjärjestyksessä.

Valtiosääntöoikeus

Laajuus.

6 opintopistettä, 3 opintoviikkoa.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö.

Opiskelija paneutuu vapaavalintaiseen aiheeseen ja valmistaa siitä harjoitustyön (n. 15 s.). Työ esitetään seminaarin muille osallistujille. Läsäolo seminaarissa on pakollista. Seminaarin voi suorittaa vain kerran. Valtiosääntöoikeuden harjoitusseminaari pyritään pitämään kevätlukukaudella viikkojen 11–18 aikana. Tarkemmat tiedot seminaarista ja ennen sen alkua pidettävästä informaatiotilaisuudesta ilmoitetaan myöhemmin.

Prof. **Olli Ryyänen** håller övningsseminarium i statsförfattningsrätt med introduktionstillfälle ht 31.10. kl. 14.30 i P667 liksom också vt 12.3. kl. 14.30 i P667.

Velvoiteoikeus

Harjoitusseminaareihin osallistumisen edellytyksenä on Sopimusoikeuden (200200) ja Yleisen velvoiteoikeuden (200201) pakollisen aineopintotentin suorittaminen. Lkv 2004–2005 tai sitä aiempina lukukausina suoritettu Velvoiteoikeuden tai sitä edeltäneen Siviilioikeuden pakollisen aineopintotentin (20011) suorittaminen oikeuttaa ilman eri mainintaa osallistumaan kaikkiin seminaareihin. Seminaarikirjoitusten vähimmäispituus on tyypillisesti 15-20 sivua. Seminaareissa on kaikkia kertoja koskeva läsnäolopakko. Tarkemmat ohjeet annetaan seminaareissa. Seminaarikirjoituksissa ja niitä koskevassa keskustelussa pyritään painottamaan tieteellisen kysymyksenasettelun, tutkimustehtävän suorittamisen ja johtopäätösten muodostaman kokonaisuuden tiivyttyä, selkeyttä ja oikeustieteellistä laatua. Opiskelijoiden edellytetään perehtyvän *ennen seminaarityön kirjoittamista* omatoimisesti oikeustieteellisen opinnäytetyön laatimista koskeviin dosentti **Frey Nyberghin** laatimiin ajanmukaistettuihin ohjeisiin (velvoiteoikeuden oppimateriaalin verkkokansiossa) sekä dosentti Pekka Timosen teokseen Johdatus lainopin metodiin ja lainopilliseen kirjoittamiseen (<http://www.helsinki.fi/oik/tdk/tutkopas.html/pdf/teksti.pdf>). Näiden oppaiden avulla on perehdyttävä ennen kaikkea tutkimusraportin laatimiseen liittyviin muotoseikkoihin, kuten erilaisten luetteloiden laatimiseen ja lähdeviittausten merkitsemistapoihin.

Sopimusoikeus

Syyslukukauden harjoitusseminaari:

Professori **Lena Sisula-tulokas** pitää harjoitusseminaarin kansainvälisestä kaupasta ja kuljetusoikeudesta. Seminariet är tvåspråkigt men föreläsningssdelen går i huvudsak på finska. Seminaari alkaa luentojaksolla: 15., 17., 18., ja 24.10. klo. 10-12, jota seuraa varsinainen seminaarijakso 13., 14., 15., 16., ja 19. 11. klo. 9 - 12 (P 444). Seminaari rakentuu interaktiiviselle osallistumiselle. Seminaariin otetaan

ilmoittautumisjärjestyksessä enintään 14 opiskelijaa. Ilmoittautuminen OODI:ssa (21148) alkaa to 27.9.2007 klo 16.00 ja loppuu ma 8.10.2007.

Kevätlukukauden harjoitusseminaarit:

Dos. **Johan Bärlund** pitää kl sopimusoikeuden harjoitusseminaarin. Seminaariin otetaan 16 opiskelijaa ilmoittautumisjärjestyksessä 3.1.2008 klo 10.00 alkaen OODI:ssa (21148). Alkukokous, jolloin tehtävät jaetaan, pidetään ma 14.1. klo 16-20, P417. Varsinainen seminaari pidetään ma 25.2. klo 14-18, ke 27.2. klo 12-16, to 28.2. klo 14-18 ja pe 29.2. klo 14-18, P417. Seminaari on kaksikielinen.

Professori **Mika Hemmo** pitää harjoitusseminaarin sopimusoikeudesta. Ilmoittautuminen Oodissa (21148) torstaina 24.1.2008 klo 16.00 – 3.2.2008. Tehtävien jako ja ohjeistus 4.2.2008 12-16. Töiden purkujakso 10.3., 11.3., 13.3. ja 14.3.2008 12-16. Tilaisuudet ovat salissa P 417. Seminaariin liittyy kaikki tilaisuudet käsittävä läsnäolovelvollisuus. Seminaariin otetaan 16 opiskelijaa

Yleinen velvoiteoikeus

Syyslukukauden harjoitusseminari: Professori (mvs) **Jaana Norio-Timonen** pitää harjoitusseminaarin vahingonkorvausoikeudesta. Aiheiden jako ja johdantoluento ma 8.10. klo 16–20 sekä purkujakso ma–to 19.–29.11., P417 paitsi 21.–22.11. P444. Ilmoittautuminen OODI:ssa (21149) alkaa to 13.9.2007 klo 16.00 ja päättyy 27.9. Seminaariin otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä enintään 16 opiskelijaa.

Kevätlukukauden harjoitusseminaarit:

Professori (mvs) **Jaana Norio-Timonen** pitää harjoitusseminaarin vakuutusoidesta otsikolla Vakuutukset riskienhallinnan ja sijoittamisen välineenä. Aiheiden jako ja johdanto-

luento ke 27.2.2008 klo 16–20, P444 sekä purkujakso ma–to 21.–24.4., ma–ti 28.–29.4. ja ma–ti 5.–6.5. klo 16–18, P417. Ilmoittautuminen OODI:ssa (21149) alkaa to 7.2.2008 klo 16.00 ja päättyy 20.2.2008 Seminaariin otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä enintään 16 opiskelijaa.

Dos. **Johan Bärlund** pitää kl yleisen velvoiteoikeuden harjoitusseminaarin. Seminaariin otetaan 16 opiskelijaa ilmoittautumisjärjestyksessä 27.3.2008 klo 10.00 alkaen OODI:ssa (21149). Alkukokous, jolloin tehtävät jaetaan, pidetään ma 7.4. klo 10-14, P417. Varsinainen seminaari pidetään ma 19.5. ja ke-pe 21.-23.5. klo 14-18, P417. Seminaari on kaksikielinen.

OTL **Esa Kolehmainen** pitää harjoitusseminaarin velvoiteoikeudesta (21149) kl. Alkukokous ke 16.4.2008 yksit. oik. laitoksen ss. nro P417 klo 18-20. Seminaari- kokoukset 14.-16.5. klo 16-20 ja 19.-21.5. klo 18- 20 samassa paikassa. Ilmoittautuminen Oodissa (21149) alkaa ti 1.4. klo 16.00 ja päättyy pe 11.4. Osanottajat, enintään 16, valitaan ilmoittautumisjärjestyksen perusteella.

Viestintäoikeus

Laajuus: 6 opintopistettä / 3 opintoviikkoa

Tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus

OTL (väit.) **Päivi Tiilikka** pitää harjoitusseminaarin viestintäoikeudesta. Seminaarissa tarkastellaan oikeustapauspainotteisesti sekä rikos- että vahingonkorvausoikeudellisia joukkoviestinnän vastuukysymyksiä. Seminaarissa pohditaan myös perus- ja ihmisoikeuksien merkitystä joukkoviestintään liittyvien oikeudellisten ongelmien ratkaisutoiminnassa.

Suoritustapa

Ennen alkukokousta on luettava noin 150 sivun mittainen aineisto, joka ilmoitetaan 1.10.2007 mennessä. Seminaariin kuuluu alkuluento, kirjallisen harjoitustyön (15-20 s.) laatiminen, yhden seminaarityön opponointi sekä aktiivinen osallistuminen seminaaritöiden purkukokouksissa. Seminaariin osallistuminen edellyttää Yleisen velvoiteoikeuden pakollisen aineopintotentin (200201) sekä Rikosoikeuden pakollisten aineopintojen (20024) suorittamista.

Seminaariin otetaan 12 henkilöä. Etusija on pisimmälle opinnoissaan ehtineillä ja seuraavana ratkaisuperusteena on ilmoittautumisjärjestys. Alkuluento ja seminaari aiheiden jako on to 1.11.2007 (P518) klo 14-16. Seminaaritöiden on oltava valmiina 29.11. ja seminaarien purku tapahtuu ma 3.12. (P417), ti 4.12. (P417), ti 11.12. (P518) ja ke 12.12. (P518) klo 9-12. Ilmoittautuminen alkaa 8.10.2007 klo. 8.00 (paivi.tiilikka@helsinki.fi)

